

Маріупольський
університет

«Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України»

Збірник матеріалів
II Всеукраїнської науково-практичної конференції

25 квітня 2024

Київ 2024

Редакційна колегія:

- Голова** Микола ТРОФИМЕНКО, ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;
Заступник голови Олена БУЛАТОВА, перший проректор МДУ, доктор економічних наук, професор;
Члени редколегії: Світлана КАЛІНІНА, декан економіко-правового факультету МДУ, доктор економічних наук, професор;
Лілія МИХАЙЛИШИН, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ), доктор економічних наук, професор;
Валентина МЕЛЬНИК, в.о. директора ЗПО «Центр підвищення кваліфікації служби зайнятості» (м. Київ), кандидат економічних наук, доцент
Світлана ЛАНСЬКА, в.о. завідувача кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент;
Валерія ПОДУНАЙ, доцент кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент;
Клавдія ТАХТАРОВА, доцент кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент;
Ольга ЛЕЛЮК, старший викладач кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук;
Тетяна ЗБРИЦЬКА, доцент кафедри управління персоналом і економіки праці Одеського національного економічного університету, кандидат економічних наук, доцент;
Василь ВОСКОБОЙНИК, Президент Всеукраїнської Асоціації компаній з міжнародного працевлаштування

Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України: збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 25 квітня 2024 року) / за заг. ред. С. П. Калініної. Київ: МДУ, 2024. 160 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою економіко-правового факультету Маріупольського державного університету (протокол № 10 від 19.06.2024).

Збірник містить матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України», яка відбулась 25 квітня 2024 року в Маріупольському державному університеті. У матеріалах висвітлено питання глобалізаційних зрушень на сучасному етапі світогосподарського розвитку, систематизовано трансформації світового ринку праці в умовах глобалізації, досліджено міграційну політику як важіль економічного зростання, здійснено науковий дискурс розвитку ринку праці України, проаналізовано аспекти трудових ресурсного забезпечення поствоєнного відновлення України.

Збірник адресований викладачам і науковцям, фахівцям у сфері ринку праці та міжнародної економіки, докторантам, аспірантам і студентам економічних спеціальностей закладів вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами економічної науки.

В матеріалах конференції представлена думка учасників. У збірнику максимально точно відображається авторська орфографія та пунктуація. Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

ЛАНСЬКА Світлана,
кандидат економічних наук, доцент,
в.о. завідувача кафедри економіки праці
Маріупольський державний університет
ВОСКОВОЙНИК Дмитро,
здобувач вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня
ОНП «Економіка»,
Маріупольський державний університет

РОЛЬ СУЧАСНИХ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ МІГРАЦІЄЮ

Міграційна політика є важливою складовою національної стратегії розвитку будь-якої країни світу. Сучасні вимушені міграційні потоки та зміна моделей міграції обумовили появу нових викликів, зокрема: необхідність управління великими базами даних і реєстрами з одночасним забезпеченням їх інтероперабельності, подолання адміністративних затримок, найоптимальніше використання великих даних, попередження та виявлення шахрайств з документами, що посвідчують особу, подолання загроз безпеці тощо.

Держави-члени ЄС, країни ОЕСР протягом останніх років збільшили використання цифрових технологій у сфері міграційної політики та політики надання притулку. Підвищення уваги до цифрових технологій посилилось на тлі сучасних тенденцій щодо мінливості міграційних потоків внаслідок старіння населення планети та пандемії COVID-19, збільшення обсягів цих потоків через загострення військових конфліктів в Україні, на Близькому Сході та ін.

Пандемія беззаперечно пришвидшила впровадження цифрових технологій – органи імміграції та притулку значною мірою розширили свої онлайн-послуги в більшості держав-членів ЄС. Технології, що використовуються сьогодні, варіюються від систем онлайн-запису на прийом і порталів обслуговування клієнтів для подання та відстеження заявок до використання штучного інтелекту для різних функцій і технології блокчейн.

Більшість держав-членів ЄС (за винятком Болгарії та Словенії) і Грузія, використовують онлайн-системи для обробки заяв на отримання дозволів на проживання та громадянства. Найчастіше використовуються системи онлайн-запису на прийом до відповідних органів влади [1, с.2, 3]. Майже половина держав-членів ЄС (Бельгія, Естонія, Греція, Іспанія, Кіпр, Литва, Нідерланди, Португалія, Угорщина, Фінляндія, Франція, Чехія, Швеція) пропонують більш складні цифрові послуги, такі як подання онлайн-заяв і дистанційне відстеження прогресу [1, с. 3].

Більшість держав-членів ЄС, інші країни ОЕСР та Грузія вже використовують онлайн-системи та цифрові технології для обробки заяв на

отримання дозволу на проживання. Зокрема, такі системи були впроваджені в період 2007-2021 рр. У деяких випадках пандемія COVID-19 стала каталізатором запровадження таких систем. Наприклад, Хорватія та Люксембург запровадили запис на прийом електронною поштою, а в Грузії для запобігання поширенню COVID-19 було запроваджено нову робочу систему, за допомогою якої заявники могли записуватись на прийом, щоб отримати доступ до відповідних послуг у приміщенні [1, с.4].

Загалом, більше держав-членів ЄС використовують онлайн-системи для обробки заяв на отримання дозволу на проживання, ніж для заяв на отримання громадянства [1, с. 3]. Дистанційне подання заяв на отримання громадянства можливе у дев'яти державах-членах ЄС (Іспанія, Італія, Литва, Латвія, Німеччина, Португалія, Фінляндія, Франція, Швеція) та Грузії. Італія була першою країною, яка запровадила веб-додаток у 2015 р.

Відстеження заяв на отримання громадянства онлайн наразі можливе в 11 державах-членах ЄС (Греція, Естонія, Іспанія, Італія, Кіпр, Литва, Нідерланди, Німеччина, Португалія, Франція, Швеція) та Грузії. Наприклад, у Литві у 2020 р. було запроваджено інформаційну систему з питань громадянства, яка дозволяє відстежувати статус заяви. В Іспанії вся процедура оформлення іспанського громадянства за місцем проживання є електронною [1, с. 7].

Три держави-члени ЄС (Естонія, Німеччина, Португалія) наразі використовують технологію блокчейн для управління міграцією щоб забезпечити безпечний обмін інформацією з високим ступенем конфіденційності, об'єднати різні служби і системи та покращити інформаційні потоки між різними органами влади, що беруть участь в управлінні міграційними процесами [1, с.2, 8].

У Німеччині Федеральне відомство з питань міграції та біженців (BAMF) пілотує блокчейн-інфраструктуру під назвою FLORA для управління національним захистом і Дублінськими процедурами, а також для демонстрації того, що блокчейн-рішення може запропонувати функціональність, необхідну для координації робочого процесу, що лежить в основі німецької процедури надання притулку. З квітня 2021 р. FLORA пілотується в реальних операціях у Центрі прибуття, прийняття рішень та повернення (AnkER) у Дрездені, вона підтримує координацію та обмін даними про процеси в межах організаційних робочих процесів. FLORA не замінює жодну з існуючих систем, а скоріше призначена як додаткова сполучна система для покращення інформаційних потоків між залученими органами влади. Ця система забезпечує значну додану вартість з точки зору зменшення ймовірності помилок, прозорості інформації, пов'язаної з процесом, і спрощення ручної роботи. Проект, який очолює Німеччина, є частиною Європейської ініціативи інфраструктури блокчейн-послуг (EBSI) [1, с. 8].

Шість держав-членів ЄС і більшість країн-членів ОЕСР, які не є членами ЄС, наразі використовують ШІ для управління міграцією, зокрема для мовної

ідентифікації та оцінки (Латвія, Німеччина); для виявлення шахрайства з документами, що посвідчують особу (Латвія, Литва, Нідерланди, Угорщина); для управління окремими справами (case management) (Фінляндія); і для взаємодії з клієнтами (Латвія, Фінляндія) [1, с. 9].

У Німеччині Федеральне відомство з питань міграції та біженців (BAMF) використовує інструмент штучного інтелекту (The Language and dialect identification assistance system, або DIAS) у процедурі надання притулку, який може розпізнавати арабські діалекти для отримання інформації про країну походження. Міграційне відомство вважає, що інструмент ШІ підвищує ефективність, особливо в умовах великого напливу заявників на отримання притулку, багато з яких не мають документів, що посвідчують особу [1, с. 9].

У Латвії інструмент автоматичного розпізнавання мови на основі штучного інтелекту використовується в процедурі отримання громадянства для перевірки знань і володіння мовою. Одна з частин іспиту на отримання громадянства вимагає від заявників виконання національного гімну Латвії або в письмовій формі, або, використовуючи інструмент, усно [1, с. 9].

Крім того, 10 країн-членів ЄС (Бельгія, Ірландія, Іспанія, Латвія, Литва, Нідерланди, Німеччина, Угорщина, Франція, Швеція) і Грузія реалізують пілотні проекти або планують ініціативи з використання ШІ, зокрема, для чат-ботів, прогнозування міграції та відстеження шахрайства з документами.

Водночас загальне пришвидшення темпів цифровізації міграції та пов'язаних із нею послуг обумовлює необхідність вирішення питань щодо забезпечення доступності в контексті збереження цифрових розривів всередині країн і між ними, а також проблем із фундаментальними правами, зокрема щодо захисту персональних даних – усі країни-члени ЄС зобов'язані дотримуватися Загального регламенту захисту даних (GDPR) і Хартії основних прав Європейського Союзу [2, с. 4]. Таким чином, результати аналізу трансформаційних змін в міграційних системах під впливом цифрових інновацій свідчать про те, що різні країни перебувають на різних етапах свого шляху до цифровізації послуг, використання блокчейну, штучного інтелекту тощо.

Список джерел

1. European Migration Network (2022). The use of digitalisation and artificial intelligence in migration management: Joint EMN-OECD Inform. Brussels: European Migration Network. 16 p. URL: <https://www.oecd.org/migration/mig/EMN-OECD-INFORM-FEB-2022-The-use-of-Digitalisation-and-AI-in-Migration-Management.pdf> (дата звернення: 15.04.2024).

2. Голота Н. П., Михайлов Р. І., Машталір М. О. Вплив цифровізації на міграційні процеси: правові аспекти. *Академічні візії*, 2023. № 17. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/257> (дата звернення: 15.04.2024).